

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego „o popieraniu kultury krajowej na polu budowlı wodnych“.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą swą z dnia 20. Września r. b. przydzielił Wysoki Sejm sprawozdanie wyż wymienione komisyi gospodarstwa krajowego.

Sprawozdanie to będące w rękach wszystkich posłów daje obraz obszerny działalności w kraju na tem polu, dla tego komisya nie uważa za stosowne przytaczania tego, co się w tem sprawozdaniu znajduje, a dzięki okoliczności, że sprawa regulacyi w kraju weszła już na normalne tory, ograniczyć się może do krótkich w tym roku uwag, które ze swego stanowiska uczynić za stosowne uznaje.

Rezolucya sejmowa ponowiona w roku zeszłym domagająca się wzmocnienia sił technicznych rządowych w kraju, odniosła o tyle skutek, że Ministerstwo spraw wewnętrznych oświadczyło gotowość powiększenia liczby praktykantów technicznych stałych, a fundusz na ten zamierzony wydatek ma figurować w budżecie państwowym na rok 1889, zaznacza jednak, że ze względu na finansowe położenie państwa wydatek ten ograniczyć będzie musiało „do niezbędnie koniecznych rozmiarów“. Prócz tego zostało c. k. Namiestnictwo upoważnione do przyjęcia już w roku bieżącym czterech pomocników technicznych, specjalnie dla spraw melioracyjnych.

Organa techniczne krajowe oznaczają obecnie okręgi konkurencyjne o ile im sił starczy; na przeprowadzenie jednak operatów przy regulacyi Krzemienicy, Babulówki oraz przy osuszeniu bagien Oleskich absolutnie sił krajowych nie starczyło; a prowizoryczne wzmocnienie sił technicznych rządowych także skutku dla tych przedsięwzięć nie odniosło.

Komisya ufa jednak, że pismo Wydziału krajowego do JE. Pana Ministra dla Galicyi umotywowane dobitnie spowoduje Ministerstwo spraw wewnętrznych do tego, iż przeprowadzi powiększenie liczby praktykantów stałych w takich rozmiarach, jakie rzeczywistej potrzebie melioracyj istniejących w kraju odpowiadać będą.

Toczy się obecnie spór zasadniczy między Wydziałem krajowym a c. k. Namiestnictwem o to, o ile organa rządowe są obowiązane oznaczać okręgi konkurencyjne przy zawiązywaniu spółek wodnych; Wydział krajowy twierdzi, że oznaczenie okręgu konkurencyjnego pociąga za sobą obowiązek sporządzania katastru konkurencyjnego, zaś c. k. Namiestnictwo odróżnia czynności przygotowawcze, które zdaniem jego powinny być przedłożone przez strony, względnie kraj, jeżeli przedsiębiorstwo jest krajowe, od właściwego oznaczenia okręgu konkurencyjnego.

Komisya w tym sporze zajęła już w poprzednich latach stanowisko i stanęła po stronie Wydziału krajowego. Jakkolwiekby się kto zapatrywał na tę sprawę, przyznać musi, że interpretacya c. k. Namiestnictwa redukuje współdziałanie Rządu w czynności oznaczenia okręgu do prostej formalności, — jeśli reklamacyj nie ma: gdyby zaś nastąpiły liczne reklamacye, to organa rządowe musiałyby same przeprowadzić niwelacyę powtórna, a wtedy prawie cała poprzednia czynność organów krajowych byłaby nadaremna.

W praktyce doprowadza właściwie interpretacya c. k. Namiestnictwa do tego, że organa rządowe fungują jako rodzaj drugiej instancyi, interweniującej technicznie tylko w razie reklamacyi, co właściwie duchowi ustaw specjalnych przez Sejm uchwalonych i sankcyonowanych nie odpowiada.

Niechętnie jednak komisya bierze udział w tej kontrawersyi między Wydziałem krajowym a c. k. Namiestnictwem a to dla tego, że jest silnie przekonana, że sprawa melioracyj może się w kraju rozwijać tylko na podstawie współdziałania zgodnego c. k. Rządu z krajem i żywi przekonanie, że c. k. Rząd jest tej sprawie rzeczywiście przychylnym, do czego ją tylkrotne oświadczenia reprezentantów c. k. Rządu tak w łonie Sejmu jak i po za Sejmem upoważniają, wreszcie że gdyby c. k. Namiestnictwo miało do dyspozycyi swojej wystarczające siły techniczne, to by się od oznaczenia okręgów konkurencyjnych nie usuwało, osobliwie tam, gdzie sił krajowych na te roboty po prostu nie starczy.

W roku zeszłym zapowiedział Wysoki Rząd wprowadzenie w życie sekcyi galicyjskiej dla zabudowań potoków górskich, której się Sejm galicyjski na wniosek swej komisyi gospodarstwa krajowego rezolucyą domagał. W rzeczywistości zamianowało Ministerstwo pana Emila Skowrońskiego c. k. komisarza leśnego, kierownikiem tej sekcyi i obok tego pozostawiło mu inspekcję lasową, którą miał dawniej i nie dodało żadnych sił technicznych do pomocy. Komisya gospodarstwa krajowego wyraża nadzieję, że rozporządzenie to jest dopiero pierwszym krokiem do wprowadzenia w życie sekcyi galicyjskiej; w przeciwnym razie musiałaby uważać wprowadzenie w życie tej sekcyi jako więcej illuzyjne niż rzeczywiste, niezapowiadające tych skutków, jakichby się po tak użytecznej instytucyi kraj mógł spodziewać. Uważa jednak za stósowne zająć w tej kwestyi stanowisko wyczekujące.

Ze sprawozdań o postępie robót po koniec roku 1887 (za rok bieżący takowych Wydział krajowy jeszcze nie posiada) przy przedsiębiorstwach krajowych i spółkowych widać, że roboty postępują normalnie.

Prawie wszędzie okazują się znaczne zaoszczędzenia, przewyższające częstokroć 20% kosztorysu. W jednej tylko regulacyi Kisieliny okazały się przekroczenia kosztorysów, które nie dosięgły jeszcze znacznej sumy, które jednak zdaniem Wydziału krajowego w przyszłości się nie powtórzą.

Finansowanie szło porządnie, gdyż Wysoki c. k. Rząd wypłacał przypadające na niego datki regularnie a i zawiązywanie prawomocnych spółek postąpiło, albowiem trzy nowe i to wielkie spółki zostały w tym roku zawiązane.

Komisya już w poprzednich swych sprawozdaniach zaznaczała, że rubryka budżetu powstała na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. Października 1882 o przyczynianiu się kraju do kosztów regulacyi rzek za splawne nie uznanych, wzrastać w znacznej mierze musi, jeżeli się około uporządkowania naszych wód w ogóle coś robić będzie.

Co do uzasadnienia pojedynczych pozycyí odsyła się do sprawozdania Wydziału krajowego.

Poz. 155. lit. o do dyspozycyí Wydziału krajowego 10.000 zł. usprawiedliwia Wydział krajowy przewidywanymi wydatkami w wysokości 8.262 zł. tak, że właściwie do dyspozycyí Wydziału krajowego się tylko bardzo mała suma pozostaje.

Wydział krajowy przedkłada Wys. Izbie rezolucyę wzywającą Rząd do wyjednania w drodze konstytucyjnej podwyższenia i przedłużenia czasu trwania państwowego funduszu melioracyjnego. Motywuje swój wniosek potrzebą kraju oraz okolicznością, że Galicya dotychczas mało dostawała z tego funduszu, na który tak samo jak wszystkie inne prowincye płaci.

Rzeczywiście z tego funduszu, który przez lat 10 wynosić ma . 5,000.000 zł. użyto lub rozporządzono ustawami sumy 2,828.370 „ z tego zaś przypada dotychczas na Galicyę 491.028 „

Ponieważ się dziesięciolecie tego funduszu w roku 1894 kończy, trudno jest roboty większe w tak krótkim terminie zmieścić, przynajmniej bez zbyt wielkiego obciążenia funduszu krajowego.

Komisya przychylając się do tego wniosku i uznając w zupełności motywowanie Wydziału krajowego za słuszne, dodać musi od siebie i te uwagi, że Państwo, które jest zmuszone olbrzymie sumy na cele nieproduktywne wydawać, nie może przecież ukrócać wydatków na cele najproduktywniejsze, albowiem traciłoby na tym podwójnie, wyczerpując z jednej strony swe zasoby a z drugiej nie podnosząc siły podatkowej w kraju.

W myśl powyższych uwag uprasza komisya o uchwalenie następujących wniosków zgodnie z propozycyami Wydziału krajowego.

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 17. września 1888 L. 39.943 o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych;

II. Sejm przyzwala na regulacyę rzek niesplawnych w myśl uchwały swej z dnia 6. Października 1882. Rubr. XIII. poz. 155 na rok 1889. następane zasiłki:

- a) na regulacyę Dunajca od mostu krajowego pod Gołkowicami do mostu krajowego pod Nowym Sączem II. rata 2.000 zł.
- b) na regulacyę Raby pod Stadnikami II. rata (ostatnia) 813 „
- c) na regulacyę Sanu pod Składem solnym II. rata (ostatnia) 4.150 „
- d) na regulacyę Dunajca pod Rożnowem i Wielką wsią 2.000 „
- e) na regulacyę Dunajca pod Janowicami 1.338 „
- f) na regulacyę Dunajca pod Charzewicami 1.869 „
- g) na regulacyę Dunajca pod Wielogłowami i Kurowem, uzupełn. I. rata 610 „
- h) na regulacyę Dnnajca od mostu pod Melsztynem do Wróblowic I. rata 2.333 „

i) na regulację Dunajca pod Olszynami	2.000 zł.
k) na regulację Dunajca pod Gierową Janowicką	1.615 "
l) na regulację Sanu pod Krzywczą	2.300 "
m) na regulację Sanu pod Jabłonicą ruską	2.000 "
n) na regulację Sanu pod Iskaniem	2.667 "
o) do dyspozycji Wydziału krajowego	<u>10.000 "</u>

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot prelimitowach w Rubr. XIII. na rok 1889 aż do końca Marca 1891, a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w drodze konstytucyjnej wyjednał podwyższenie i przedłużenie czasu trwania państwowego funduszu melioracyjnego na dalsze dziesięciolecie do roku 1904.

Za Przewodniczącego :

Edward Jędrzejowicz.

Sprawozdawca :

Sanguszko.